

Trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

Právní posouzení materiální podmínky trestnosti činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění přichází v úvahu teprve poté, co soudy učiní spolehlivý závěr o splnění formálních znaků skutkové podstaty podle § 125 odst. 1 alinea druhá tr. zák.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 900/2009, ze dne 16.9.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný Ing. J. S. proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2009, sp. zn. 11 To 52/2009, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Mělníku pod sp. zn. 2 T 24/2007, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2009, sp. zn. 11 To 52/2009, a rozsudek Okresního soudu v Mělníku ze dne 15. 12. 2008, sp. zn. 2 T 24/2007. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu v Mělníku přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Mělníku ze dne 15. 12. 2008, sp. zn. 2 T 24/2007, byl obviněný Ing. J. S. uznán vinným trestným činem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 alinea druhá tr. zák., za který mu byl podle 125 odst. 1 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců, jehož výkon soud podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců.

Z podnětu odvolání obviněného Ing. J. S. rozhodl ve věci Krajský soud v Praze jako soud odvolací, který podané odvolání zamítl jako nedůvodné podle § 256 tr. ř.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu v zákonné lhůtě podal obviněný prostřednictvím své obhájkyne dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g), k) tr. ř., tedy proto, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení a že v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Prakticky celý obsah podání obviněného se týká námitek proti výroku o vině, jenž je podle dovolatele založen na nesprávném právním posouzení skutku a nedostatečném skutkovém zjištění. Druhý z uplatněných dovolacích důvodů pak podle jeho úvodního vyjádření směřuje výlučně proti výroku o trestu, který považuje obviněný za neúplný.

Úvodem svého podání obviněný podrobně rekapituloval průběh trestního řízení včetně jednotlivých rozhodnutí ve věci vydaných, jež však nenabyla právní moci. Vyslovil dále pochybnosti o zákonnosti trestního stíhání, které bylo podle jeho přesvědčení vedeno pro jiný skutek, než pro který bylo původně zahájeno. Obviněný vyslovil názor, že vzhledem k porušení zásady zachování totožnosti skutku v podané obžalobě, neměl soud konat hlavní líčení, nýbrž vrátit věc státnímu zástupci k došetření. Pokud jde o samotný trestný čin podle § 125 odst. 1 tr. zák., dovolatel především poukázal na to, že v průběhu řízení nebylo prokázáno naplnění zákonného znaku spočívajícího v ohrožení majetkových práv jiného. Tento nedostatek skutkových zjištění soudů se tak projevil i v popisu skutku ve výroku odsuzujícího rozsudku. Pouhé konstatování v tzv. skutkové větě výroku rozsudku,

že obviněný ohrozil majetková práva zřizovatele a majetková práva obyvatel C. s. nelze podle obviněného považovat jen za neúplnost popisu skutku a porušení ustanovení § 120 odst. 3 tr. ř., ale jedná se o podstatnou vadu, která zpochybňuje závěr o správném hmotně právním posouzení skutku. Dále dovolatel zdůraznil, že při popisu jednání, jímž soud uznává pachatele vinným, musí být vyjádřeny všechny zjištěné skutkové okolnosti, které jsou obsahem zákonných znaků trestného činu, a nestačí se omezit na citaci těchto zákonných znaků. Nelze rovněž připustit, aby existence některého ze znaků skutkové podstaty vyplývala pouze z odůvodnění rozhodnutí. V této souvislosti obviněný označil za rozpornou část odůvodnění rozsudku, v níž soud konstatoval, že samotné poškození obyvatel C. s. nebylo prokázáno, ale jejich majetková práva byla ohrožena.

V závěru dovolání pak obviněný namítl, že okresní soud se při svém rozhodování nezabýval materiální stránkou trestného činu, nevypořádal se s otázkou stupně nebezpečnosti činu pro společnost a ani „nezkoumal objektivní stránku skutkové podstaty, když není prokázán úmysl“. Navrhl proto, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a sám obviněného zprostil obžaloby, případně aby napadená rozhodnutí zrušil a věc vrátil soudu (aniž jej specifikoval) k novému projednání a rozhodnutí.

Obviněný je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno v zákonné lhůtě u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni (§ 265e odst. 1 tr. ř.) a splňuje náležitosti uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je naplněn tehdy, jestliže skutek, který soudy zjistily, vykazuje znaky jiného trestného činu, než kterým byl uznán vinným, nebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Jiné nesprávné hmotně právní posouzení lze pak dovodit za situace, kdy určitá skutková okolnost byla soudem posouzena podle jiného ustanoveného hmotného práva, než jaké na ni dopadalo. Nesprávné právní posouzení skutku ve smyslu uvedeného důvodu dovolání také může spočívat v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, případně jakým.

Předpokladem uplatnění důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je námitka nesprávné aplikace ustanovení hmotného práva. Prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu nelze namítat vady provádění či hodnocení důkazů a s tím související nesprávné (odlišné) skutkové zjištění, neboť v takovém případě by se jednalo o námitky vadné aplikace předpisů trestního práva procesního. Do tohoto nepřípustného okruhu námitek patří i otázka totožnosti skutku, která spadá do kategorie procesního práva. Dovolání je totiž mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě jen výslovně v zákoně uvedených procesních [zejména § 265b odst. 1 písm. a), b), c), d), e), f) a l) tr. ř.] a hmotně právních vad, které naplňují taxativně vymezené důvody dovolání. Nejvyšší soud tak v rámci řízení o dovolání nemohl posuzovat otázku zachování totožnosti skutku ve vztahu k usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného, podané obžalobě a rozsudku soudu prvního stupně. Nad rámec dovolacího přezkumu Nejvyšší soud pouze dodává, že odvolací soud i soud prvního stupně se k totožné námitce, kterou obviněný opakovaně uplatňoval, již dostatečným způsobem vyjádřil ve svých předcházejících rozhodnutích. Potud by tedy podání obviněného nesplňovalo zákonné požadavky k naplnění uplatněného důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a muselo by být odmítnuto. Jelikož ve své další části již dovolání směřovalo proti vadám spočívajícím v právním posouzení zjištěného skutku, mohl Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. přezkoumat zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i předcházející řízení. Přitom zjistil, že dovolání je v tomto rozsahu důvodné.

Obviněný se podle výroku o vině rozsudku okresního soudu dopustil trestného činu zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 alinea druhá tr. zák. v podstatě tím, že jako

zaměstnanec příspěvkové organizace Sociální služby města Mělník se sídlem v M., F. u., kde od 4. 9. 2001 do 6. 4. 2004 pracoval jako ekonom – účetní a od 1. 10. 2001 i jako zástupce ředitele, záměrně vedl účetnictví organizace v rozporu se zákonem č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví, v účetních knihách, účetních dokladech a evidenci majetku uváděl nepravdivé a hrubě zkreslující údaje, které byly v rozporu s údaji, které vykazoval v rozborech hospodaření a účetních uzávěrkách předkládaných zřizovateli městu Mělník, kde vykazoval vyšší hospodářský výsledek, než byl skutečný a za rok 2001 zapříčinil nadměrný odvod ve výši 1 156 000,- Kč, který se projevil v roce 2002 nedostatkem finančních prostředků na provoz organizace, po povodních v srpnu 2002 v rozporu se zásadami čerpání prostředků FKSP (fondu kulturních a sociálních potřeb), kde nebyl dostatek prostředků na půjčky zaměstnancům, zřídil sociální frond, přes který poskytl zaměstnancům půjčky ve výši 780 000,- Kč, které čerpal z prostředků určených na běžný provoz, v roce 2003 k 31. 12. vystavil řadu neprůkazných interních dokladů, kterými prováděl vyrovnání stavu finančních prostředků mezi účty a doučtování účtů bez zdůvodnění provedených finančních operací a stejným způsobem odúčtoval soubory movitých věcí darovaných v hodnotě 725 053,92 Kč, a ohrozil tak majetková práva zřizovatele, a dále v roce 2002 a 2003 opakovaně záměrně manipuloval s depozitními prostředky obyvatel C. s. ve prospěch C. s., kdy vystavoval účetní doklady, jimiž prováděl nedůvodně převody peněz mezi depozitními a provozními účty a pokladnami a k 31. 12. 2003 odúčtoval za rok 2003 ze závazků C. s. v neprospěch obyvatel C. s. částku 478 621,- Kč a ohrozil tak majetková práva obyvatel C. s.

Trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák. spáchá, kdo nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen (alinea první), nebo kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslující údaje (alinea druhá) nebo kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají (alinea třetí) a současně tak ohrozí majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně.

Z popisu skutku ve výroku rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že v posuzované věci mělo v důsledku protiprávního jednání obviněného dojít k ohrožení majetkových práv jednak zřizovatele – města Mělník a jednak obyvatel C. s. v Mělníku. Dovětek „ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně“ jako znak skutkové podstaty trestného činu podle § 125 odst. 1 alinea první, druhá i třetí, tak musí být v trestním řízení prokazován a následně vyjádřen ve skutkové i právní větě výroku odsuzujícího rozsudku (srov. č. [54/2006](#) Sb. rozh. tr.).

V předmětném případě je sice v první části popisu skutku soudu prvního stupně rozsudku uveden následek spočívající v ohrožení majetkových práv zřizovatele, avšak za tento je považován nadměrný odvod finančních prostředků v částce převyšující jeden milion korun. Při respektování zásady obecné logiky je však vyloučeno, aby přijetím peněžní částky mohla být osobě příjemce způsobena majetková újma, resp. aby tím došlo k ohrožení jejích majetkových práv. Jiný než uvedený následek nesprávného vedení účetnictví obviněným není ve výroku rozsudku ale ani v jeho odůvodnění specifikován, resp. pouze tím, že neodůvodněný odvod financí v roce 2001 se měl následující rok projevit nedostatkem prostředků na provoz příspěvkové organizace. Pokud jde o další část popisu skutku ohledně poskytnutých půjček zaměstnancům a provádění účetních operací týkajících se darovaných movitých věcí, chybí v ní srozumitelné vyjádření příčinného vztahu mezi nesprávnostmi v účtování a ohrožením majetkových práv zřizovatele. Skutková zjištění tedy v této části zcela postrádají vyjádření následku trestného činu, kterým měla být majetková práva zřizovatele – města Mělník.

V odůvodnění rozsudku v části věnované právnímu posouzení skutku soud prvního stupně především konstatoval, že obviněný byl odpovědný za vedení účetnictví a v některých případech i ohrozil majetková práva jiného. Dále připomněl, že obviněný v roce 2001 určil nesprávně výsledek

hospodaření formou přebytku, který byl podkladem pro nadměrný odvod zřizovateli. V následujícím roce zřídil sociální fond, z něhož byly poskytovány půjčky a tím „obešel zákon o fondu kulturních a sociálních potřeb“, na němž nebyl dostatek financí na půjčky, které tak byly poskytovány z provozních prostředků organizace. Z takto nejasného vyjádření není ani zřejmé, který zákon měl soud na mysli, když existence uvedeného peněžního fondu u příspěvkové organizace vyplývá z ustanovení § 29 odst. 1 písm. d) zákona č. [250/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění dalších zákonů. Tvorba a účel použití tohoto fondu jsou upraveny v § 33 citovaného zákona, přičemž podrobnější úprava je řešena vyhláškami ministerstva financí, v době do 30. 4. 2002 to byla vyhláška č. [310/1995](#) Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb a od 1. 5. 2002 vyhláška č. [114/2002](#) Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb. V roce 2003 pak podle soudu obviněný „provedl řadu neprůkazných operací, aby vyrovnal stav finančních prostředků na účtu a takto ohrozil majetková práva zřizovatele“. Bližší skutečnosti v odůvodnění rozsudku soud prvního stupně již neuvedl a to ani v části, kde se vyjadřoval k obhajobě obviněného (str. 10 rozsudku). Na tomto místě v podstatě pouze opětovně zdůraznil vinu obviněného na špatném vedení účetnictví, v rozporu s logickým postupem při hodnocení důkazů soud opakoval citaci popisu skutku z výroku o vině ohledně nesprávně vypočteného zisku z vedlejší činnosti příspěvkové organizace, jeho následnému odvodu zřizovateli, což se projevilo v nedostatečném krytí běžných nákladů na provoz organizace.

Pokud jde o usnesení odvolacího soudu napadené dovoláním, nelze z jeho odůvodnění zjistit vůbec žádné okolnosti, jež by odůvodnily existenci znaku ohrožení majetkových práv jiného. Krajský soud se totiž v napadeném rozhodnutí v podstatě nevyjádřil k právní kvalifikaci skutku, odkázal pouze na znalecký posudek, který konstatoval stovky chybných účetních zápisů, jež ovlivnily náklady, výnosy a tedy i hospodářský výsledek organizace. Odvolací soud připustil, že v dané věci selhaly kontrolní mechanismy a na špatném hospodaření příspěvkové organizace měly podíl i další osoby (bývalý ředitel a vedoucí finančního odboru zřizovatele), což však podle názoru soudu nezabavuje obviněného odpovědnosti „za řádné vedení účetnictví včetně inventarizace“. Vzhledem k tomu, že chyby v účetnictví znalec zjistil v průběhu několika let (posudek se zabýval právě obdobím, po které jej vedl obviněný), nemohlo jít podle závěru krajského soudu o náhodná pochybení, ale o vědomé zkreslování hospodářských výsledků. Ani v této souvislosti však soud neuvedl žádnou konkrétní skutečnost, jež by mohla být skutkovým podkladem pro naplnění znaku ohrožení majetkových práv jiného. Naopak v další části svého rozhodnutí soud dokonce zpochybnil skutková zjištění soudu prvního stupně týkající se tzv. povodňových půjček. Vyjádřil se konkrétně tak, že tyto půjčky „se skutkovou podstatou § 125 tr. zák. souvisejí pouze okrajově a rozhodnutí o nich bylo především věcí ředitele organizace MUDr. J.“ Přesto však následně odvolací soud považoval jednání popsané ve výroku rozsudku soudu prvního stupně za odpovídající naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 125 odst. 1 tr. zák. (bez odkazu na alineu druhou). Tímto svým vyjádřením, které je zcela v rozporu s výrokem o zamítnutí odvolání obviněného, naopak částečně odpovídá výsledkům provedené dokazování, však krajský soud vnesl ještě větší pochybnosti o správnosti právního posouzení skutku, kterým byl obviněný uznán vinným.

Nejvyšší soud připomíná, že objektem trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák. je zájem na vedení a uchování řádného účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku, nebo k jejich kontrole. Požadavky na rozsah a způsob vedení účetnictví včetně jednotlivých povinností účetních jednotek stanoví zákon č. [263/1991](#) Sb., o účetnictví, ve znění dalších zákonů. Je zcela nesporné, že obviněný jako osoba odpovědná za řádné vedení účetnictví příspěvkové organizace jako samostatné účetní jednotky byl povinen vést účetnictví především správně, průkazně, srozumitelně, přehledně (§ 8 odst. 1 zákona č. [263/1991](#) Sb.), byl povinen inventarizovat majetek (§ 6 zákona č. [263/1991](#) Sb.) a inventarizací tak zjišťovat skutečný stav veškerého majetku a závazků a ověřovat, zda zjištěný skutečný stav odpovídá stavu majetku a závazků v účetnictví (§ 29 odst. 1 zákona č. [263/1991](#) Sb.). Z provedeného

dokazování jasně vyplynulo, že citovaná ustanovení zákona o účetnictví obviněný nerespektoval a v rámci své pracovní činnosti zjevně porušoval i další povinnosti týkající se vedení a zpracovávání účetnictví v příspěvkové organizaci.

Na druhé straně však nelze pominout zásadní skutečnost, že nesprávnosti v účetní činnosti samy o sobě nevedou k trestní odpovědnosti konkrétní osoby, která takovou činnost provádí. Podstatou objektivní stránky tohoto trestného činu je totiž jednání, kterým pachatel v podkladech sloužících ke kontrole hospodaření uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje o závažných skutečnostech. Ustanovení § 125 odst. 1 tr. zák. tak směřuje ke stíhání těch osob, jež právě určitými machinacemi v účetních podkladech se snaží zakrýt své předcházející nepravosti. Dopadá tak na případy, kdy odpovědné osoby činily úkony v rozporu se zákonem, a ve snaze znemožnit své odhalení před příslušnými, především kontrolními orgány, vytvoří fiktivní či pravdě odporující dokumenty, jež se stanou součástí účetnictví příslušné účetní jednotky. O takový případ se však v dané trestní věci zjevně nejedná. Svědkyně Ing. E. M. v rámci provádění kontroly hospodaření C. s. sice odhalila nesprávnosti v účetní činnosti obviněného, avšak sama je označila za „opravitelné“. Účetní chyby se týkaly jak půjček zaměstnancům, tak i samotné evidence majetku, na které měl podle vyjádření svědkyně svůj podíl viny i sám Městský úřad Mělník tím, že nedodal potřebné podklady. Ing. E. M. obviněného označila za osobu nepříliš zkušenou v hospodaření příspěvkových organizací, nicméně uvedla, že vždy byl přístupný dohodě a zjištěné nedostatky se snažil odstranit. Podrobněji musela zkoumat otázku hospodaření právě v období následujícím po finančním odvodu přesahujícím 1 milion korun, kdy organizace požadovala finanční příspěvek od svého zřizovatele, přičemž odhalila nesprávný výpočet zisku, který však již byl odveden městu Mělník jako zřizovateli. (Viz výpověď této svědkyně u hlavního líčení dne 21. 6. 2007: „Organizace odvedla víc než měla, ty peníze jí chyběly a to byl začátek.“)

Dosud provedená skutková zjištění ve věci tak vypovídají o tom, že obviněný nevedl účetnictví zcela v souladu s požadavky zákona o účetnictví. Částečně tak činil díky své nezkušenosti a neznalosti příslušných předpisů, částečně vědomě – u tzv. povodňových půjček a použití peněz klientů C. s. V žádném případě však nelze na podkladě dosud provedeného dokazování posoudit počínání obviněného jako úmyslné vytváření takového prostředí, jímž zcela znemožní, nebo alespoň výrazně ztíží možnost odhalit jím provedené chybné účetní úkony. Pokud jde o půjčky zaměstnancům na pokrytí jejich základních materiálních potřeb v důsledku živelní katastrofy, obviněný se na poskytnutí pomoci z prostředků příspěvkové organizace v podstatě dohodl s ředitelem MUDr. P. J., který sice včas neinformoval zřizovatele, nicméně až se tak stalo, bylo čerpání peněz z rozpočtu organizace jejím zřizovatelem dodatečně schváleno.

Soudy obou stupňů se ve svých rozhodnutích žádným způsobem nevypořádaly s uvedenou otázkou nezbytnou pro vyslovení viny obviněného, totiž, zda vědomě uváděl v účetnictví zcela nepravdivé či zkreslující údaje a to i ve vztahu k manipulacím s depozitními prostředky obyvatel C. s. V této části lze souhlasit s vyjádřením státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, který upozornil na to, že soudy vymezené skutkové závěry svědčí o tom, že účetní doklady odpovídaly skutečně – byť nesprávně – prováděným operacím s prostředky na depozitních účtech. Nejednalo se tudíž o případ, že obviněný nepravdivými účetními doklady zakrýval neoprávněné převody depozitních prostředků obyvatel C. s. Takovým jednáním by teprve mohlo dojít k ohrožení majetkových práv klientů domova důchodců. Sám znalec odhalil neoprávněné používání depozitních prostředků na provozní účely domova právě z účetních podkladů, jež vytvořil obviněný. Doklady dokumentující tyto finanční operace tak evidentně měly sloužit k tomu, aby dodaly zdání legality těmto transakcím, resp. spíše vyhovovaly účetním pravidlům, jejich smyslem však jednoznačně nebylo znemožnit odhalení nesprávného používání finančních prostředků obyvatel domova důchodců k úhradám běžného provozu této instituce.

V této souvislosti ještě považuje Nejvyšší soud za důležité upozornit na další okolnost, kterou se

soudy ve vztahu k této části skutku vůbec nezabývaly. Z dosud provedených skutkových zjištění totiž vyplývá, že za splnění dalších podmínek, by v podstatě pouze finanční transakce s depozitními účty C. s., mohly být posouzeny jako trestný čin podle § 125 odst. 1 alinea druhá tr. zák. Tím, že obviněný používal peníze obyvatel domova k úhradě nákladů běžného provozu příspěvkové organizace, mohl ohrozit vlastnická práva obyvatel k jejich penězům, jež jim měly být po celou dobu jejich pobytu k dispozici. Kromě již uvedených pochybností o trestní odpovědnosti obviněného je nutné přihlédnout i ke společenské situaci, za níž se obviněný měl činu dopustit. Jednalo se o období po povodních, které jistě významně zasáhly do života postižených oblastí, mezi něž patřilo i město Mělník. Právě již zmíněnými půjčkami zaměstnancům, které přesáhly zákonné možnosti čerpání fondu kulturních a sociálních potřeb, se organizace snažila vyjít vstříc zaměstnancům domova, jež přišly o základní existenční jistoty, aby mj. mohli nadále docházet do zaměstnání a zajišťovat tak zázemí pro obyvatele C. s. Zjištěné finanční přesuny z depozitního účtu na depozitní fond by bylo třeba postihnout za situace, kdyby bylo ohroženo vrácení peněz jejich vlastníkům, např. právě poté, co by se obviněný převodem peněz snažil zakrýt jiné neoprávněné účetní transakce. K takovému jednání však nedošlo, neboť sám znalec Ing. V. H. v rámci své výpovědi na č. l. 282 trestního spisu potvrdil, že prostředky z účtu depozit obyvatel domova důchodců byly převedeny do nově zřízeného depozitního fondu, z něhož byly čerpány na zajištění provozu domova, a následně vráceny na účty depozitní. Podle znalce bylo postupováno v rozporu s účetními pravidly, což Nejvyšší soud nijak nezpochybňuje, avšak z hlediska trestní odpovědnosti obviněného má tato informace společně s dalšími okolnostmi spáchání činu zásadní význam. V popisu této části skutku je uvedeno, že obviněný „prováděl nedůvodně převody peněz...a odúčtoval za rok 2003 ze závazků C. s. v neprospěch obyvatel C. s. částku 478 621,- Kč a ohrozil tak majetková práva obyvatel.“ Citovaná formulace tak naznačuje možnost, že si obviněný uvedenou částku přisvojil a odpovídala by tak trestnému činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. Přestože je z ostatních skutečností zjevné, že tohoto typu protiprávního jednání se obviněný nedopustil, připomíná Nejvyšší soud poměrně dávno přijatý a dodnes akceptovaný názor ohledně tzv. svémocného úvěru. Vychází z toho, že nejde o trestný čin, jestliže osoba, již byly svěřeny finanční prostředky, si je ponechá s úmyslem je vrátit v nejbližší době, je-li prokázáno, že měla možnost peníze vrátit a nejednala v úmyslu si je trvale ponechat. (Srov. č. [54/1967](#) Sb. rozh. tr.) Takové jednání může být postiženo např. podle předpisů pracovního práva, a nikoli práva trestního.

V dané trestní věci je proto nutné zohlednit i okolnosti, za nichž došlo k neoprávněnému použití depozitních prostředků obyvatel C. s., a uvedenou činnost obviněného je tak možné posuzovat i jako určitou snahu zajistit v tíživé době po živelní katastrofě „normální“ provoz organizace, která poskytovala existenční i sociální zázemí pro přestárlé občany. Je tak možné přistoupit k této otázce tak, že obviněný mohl jednat právě ve prospěch jednotlivých obyvatel domova a možnost trestního postihu se pak jeví jako rozporná s účelem a smyslem trestní represe. Potud je v dovolání naprosto správně obviněným vytknuto soudům, že se nezabývaly naplněním materiální stránky trestného činu, neboť by zjevně musely hodnotit i zmíněné okolnosti.

Právní posouzení materiální podmínky trestnosti činu však přichází v úvahu teprve poté, co soudy učiní spolehlivý závěr o splnění formálních znaků skutkové podstaty trestného činu zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 alinea druhá tr. zák.

Jak již Nejvyšší soud zmínil v úvodu tohoto rozhodnutí, po přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení, jež mu předcházelo včetně rozsudku soudu prvního stupně, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř., dospěl k závěru, že skutková zjištění vyjádřená v popisu skutku ve výroku o vině rozsudku Okresního soudu v Mělníku, s nimiž se ztotožnil soud odvolací, neodpovídají soudy aplikované právní kvalifikaci. Obviněný ve svém dovolání vystihl právní vadu, jež dovolacímu soudu brání akceptovat soudy učiněná rozhodnutí. Ustanovení § 125 odst. 1 tr. zák. v podstatě obsahuje tři alternativy vyjádřené ve třech alineách, přičemž všem je společný ohrožovací následek formulovaný v dovětku „a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a

řádné vyměření daně“. Tento dovětek (jeho dvě alternativy) je tedy dalším formálním znakem skutkové podstaty trestného činu zkrsování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák., jehož splnění musí být zjištěno a vyjádřeno skutkovými okolnostmi v popisu skutku výroku o vině. (Srov. č. [54/2006](#) Sb. rozh. tr.)

Obviněný v podstatě zcela v souladu se soudním výkladem dotčeného ustanovení trestního zákona namítl, že tzv. skutková věta odsuzujícího rozsudku obsahuje pouhé konstatování, že ohrozil majetková práva města Mělníku a organizace Sociální služby města Mělník, resp. C. s., aniž by takovému závěru předcházelo řádné dokazování, jehož výsledky by dovolovaly kvalifikovat skutek tak, jak soudy učinily.

Pokud jde o nadměrný odvod, je nutné jej naopak považovat za majetkový prospěch zřizovatele, jemuž tak v důsledku nesprávného výpočtu hospodářského výsledku obviněným bylo poskytnuto „neoprávněné“ finanční plnění. Soud sice dále naznačil, že následující rok mělo díky této chybě obviněného dojít k finančním problémům při zajištění provozu příspěvkové organizace (zcela logicky, pokud omylem odvedl peníze, které měly správně zůstat v rozpočtu organizaci a mohly tak být použity ke krytí jejích provozních nákladů). Z vyjádření zaměstnanců zřizovatele však vyplývá, že v tomto období vyhověli žádosti obviněného o finanční příspěvek, který navíc tvořil asi čtvrtinu částky, která byla předcházející rok zřizovateli odvedena. Nelze tak uvažovat o ohrožení majetkových práv města Mělník, jemuž se předtím dostalo plnění, jež mu podle správných účetních výpočtů nenáleželo. Ohledně poskytování tzv. povodňových půjček je ve skutku tvrzeno, že bylo provedeno v rozporu se zásadami čerpání prostředků z fondu kulturních a sociálních potřeb, a k půjčkám byly užity finance určené k náhradě provozních nákladů příspěvkové organizace. Odvolací soud pak pouze v odůvodnění svého rozhodnutí naznačil, že uvedené jednání souvisí se skutkovou podstatou „okrajově“ a rozhodnutí o půjčkách bylo věcí ředitele MUDr. P. J. Nad rámeček již uvedeného Nejvyšší soud ještě připomíná, že postup obviněného při poskytnutí půjček byl nejen schválen jeho nadřízeným – ředitelem nýbrž následně i samotným zřizovatelem. I zde je proto existence ohrožení majetkových práv tohoto zřizovatele přinejmenším pochybná, jak nakonec naznačil i sám odvolací soud, aniž by však jakkoli do skutkových závěrů soudu prvního stupně zasáhl. O té části tzv. skutkové věty, jež se týká depozitních prostředků obyvatel C. s., se již odvolací soud podrobněji vyjadřoval, přičemž ani ohledně této činnosti obviněného není možné z hlediska hmotně právního považovat skutek za správný.

Popsaný skutek jednoznačně vypovídá o zásahu do zájmu na ochraně na vedení a uchování řádného účetnictví aj. dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, avšak neobsahuje takové skutkové okolnosti, jež jsou nezbytné k naplnění formálních znaků uvedených v ustanovení § 125 odst. 1 alinea druhá tr. zák., a to především dovětku, resp. jeho první alternativy spočívající v ohrožení majetkových práv jiného. Nedostatečné vyjádření těchto okolností v popisu skutku a jejich rozvedení v odůvodnění rozhodnutí tak neposkytuje dostatečný podklad pro právní závěr o naplnění všech znaků objektivní stránky citovaného trestného činu. Z tohoto důvodu je tedy předčasné hodnotit naplnění subjektivní stránky, ale pokud by soudy při novém posuzování činu dospěly k tomu, že obviněný naplnil objektivní stránku, musely by následně učinit jednoznačný závěr o tom, že obviněný jednak věděl o nedostatecích ve vedení účetnictví příspěvkové organizace, a současně však, že byl alespoň srozuměn s následkem spočívajícím v ohrožení konkrétních majetkových práv jiného, tedy zřizovatele či věřitelů [§ 4 písm. b) tr. zák.].

Vzhledem k tomu je Nejvyšší soud toho názoru, že napadené rozhodnutí i jemu předcházející řízení ve věci obviněného Ing. J. S. bylo zatíženo závažnými vadami, pro které nemohlo obstát. Obviněný ve svém dovolání důvodně namítl nesprávnost týkající se popisu skutku a to především ohledně naplnění znaku ohrožení majetkových práv jiného u trestného činu zkrsování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 alinea druhá tr. zák.

Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení soudu druhého stupně v celém rozsahu, a vzhledem k tomu, že zjištěná vada má svůj původ již v řízení před soudem prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i rozsudek Okresního soudu v Mělníku. Současně byla zrušena i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal soudu prvního stupně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Okresní soud v Mělníku tak v naznačeném rozsahu opětovně projedná věc obviněného Ing. J. S. a odstraní vady vytčené tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Především bude nutné zaměřit se na zkoumání otázky, zda pochybení v účetní činnosti, ať provedená z neznalosti případně nezkušenosti obviněného, či záměrné manipulace s účty příspěvkové organizace, skutečně mohla vést k ohrožení majetkových práv zřizovatele či jiného subjektu, který však bude nutné označit již v popisu skutku. Pokud by soud zjistil naplnění uvedeného následku, bude rovněž nezbytné konkretizovat ohrožená majetková práva a jejich výši. (Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2008, sp. zn. 5 Tdo 845/2008, publikované pod č. T 1135, ve svazku 50, ročník 2008, v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu.) Za tímto účelem může soud případně doplnit dokazování. Teprve v případě, že soud zjistí, že ze strany obviněného došlo k naplnění objektivní stránky trestného činu zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák., bude nutné se zabývat zaviněním obviněného a poté materiální stránkou trestného činu. Dovolací soud pouze připomíná, že podle § 265s odst. 1 tr. ř. jsou soudy nižšího stupně v dalším řízení vázány právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí a jsou povinny respektovat zákaz reformationis in peius (§ 265s odst. 2 tr. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)